

DATUM
2021-10-22
ERT DATUM
2021-07-29

DIARIENR
2021/164-4
ER BETECKNING
U2021/03373

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Promemorian Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare

I likhet med tidigare remissvar i frågan *avstyrker* Statskontoret förslaget om ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Givet att regeringen redan har beslutat att ett professionsprogram ska införas och avsatt medel för ändamålet väljer Statskontoret att svara på följande förslag i promemorian:

- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att koppla karriärstegsreformen till meriteringssystemet
- Statskontoret *tillstyrker* förslaget att Skolverket ska ansvara för det nationella professionsprogrammet
- Statskontoret *avstyrker* förslaget att inrätta ett särskilt organ med rådgivande funktion inom Skolverket

Statskontoret har tidigare avstyrkt förslag om ett nationellt professionsprogram

Statskontoret ställer sig positiv till att rektorer, lärare och förskollärare ges möjligheter till kontinuerlig professionell utveckling då det ökar kvaliteten i undervisningen och på sikt stärker elevernas resultat. Statskontoret är dock tveksam till att professionsprogrammet kommer att uppnå syftena att stärka skolprofessionerna, höja kvaliteten på utbildningen och öka skolprofessionernas attraktionskraft. Vi avstyrker därför förslaget och hänvisar till våra ställningstaganden i tidigare remissvar.¹

¹ Statskontorets remissvar gällande betänkandet *Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet* (SOU 2017:35), dnr. 2017/101-4, och Statskontorets remissvar gällande *Med undervisningsskicklighet i centrum- ett ramverk för lärares och rektors professionella utveckling* (SOU 2018:17).

Statskontoret tillstyrker förslaget att koppla karriärstegsreformen till meriteringssystemet

Statskontoret har i tidigare remissvar efterfrågat resonemang om hur kompetensnivåerna ska fungera i relation till lönekriterier och karriärsteg. Enligt nuvarande förslag ska karriärstegsreformen kopplas till meriteringssystemet. Statskontoret tillstyrker det förslaget då det skapar förutsägbarhet och sammanlänkar systemen.

Däremot saknar Statskontoret resonemang om i vilken utsträckning förslaget kan tänkas skapa förväntningar om löneutveckling för de personer som uppnår meriteringsnivåerna men inte söker tjänst som förstelärare eller lektor.

Vi tillstyrker även förslaget att Skolverket ska ansvara för programmet

Statskontoret instämmer i promemorians bedömning att ett nationellt professionsprogram knyter an till Skolverkets nuvarande uppdrag och verksamhet. Det förefaller därför rimligt att även ansvaret för professionsprogrammet ska läggas på Skolverket. Skolverket har i dag bland annat ansvar för att besluta om legitimation för lärare och förskollärare, samt för majoriteten av de statliga kompetensutvecklingsinsatserna med inriktning mot ämnesdidaktik.

Men vi vill ändå poängtera att flera aktuella utredningar också har lämnat mer eller mindre omfattande förslag som berör Skolverket.² Statskontoret har vid flertalet tillfällen konstaterat att regeringen genom detaljstyrning och ett stort antal regeringsuppdrag till Skolverket riskerar att skapa en ineffektiv myndighet.³ Enligt Statskontoret är det därför viktigt att Skolverket ges förutsättningar att genomföra förändringarna på ett effektivt sätt och utan att riskera myndighetens övriga verksamhet. Det är särskilt angeläget då det enligt promemorian är ett omfattande och komplext arbete att införa ett professionsprogram, inte minst inrättandet av ett meriteringssystem.

Vi avstyrker förslaget om att inrätta ett råd för professioner i skolväsendet

Promemorian argumenterar övertygande för behovet av en rådgivande funktion. Statskontoret ställer sig dock frågande till möjligheterna att säkerställa professionernas inflytande genom rådet. Särskilda rådgivande organ fattar inga egna beslut och det finns därmed inga formella krav på inflytande. Statskontoret

² Det gäller till exempel *Utredningen om en likvärdig skola- minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning* (SOU 2020:28), *Samlande krafter - för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk* (SOU 2020:66).

³ Statskontoret (2015) *Myndighetsanalys av Statens skolverk* (2015:16).

ser även vissa principiella risker med att inrätta särskilda organ i myndigheter.⁴ Det är till exempel inte tydligt hur ansvarsförhållandena ser ut mellan ett särskilt organ och myndigheten som de verkar inom. Statskontoret saknar ett närmare resonemang i promemorian kring alternativa organisationsformer samt för- och nackdelar med att utforma ett råd för professioner i skolväsendet.

Enligt Statskontoret bör myndigheterna själva avgöra hur deras verksamhet ska organiseras, med utgångspunkt i uppdragets karaktär och förutsättningar för att bedriva en effektiv verksamhet. Skolverket bör således själv avgöra om det finns behov av att inrätta ett särskilt rådgivande organ.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Gabriel Brandström och utredare Charlotte Desprès, föredragande, var närvarande vid den slutgiltiga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Charlotte Desprès

⁴ Statskontoret 2014 *Myndigheternas ledningsformer - en kartläggning och analys* (2014:4).